

LIN.

Jorda må vera skikkeleg opparbeidd p.g.a. dei fine røtene. Lin bør ikkje dyrkast på same stykket oftare enn kvart 8.år. Hamp er det ulovleg å dyrke no. (cannabis) Før i tida brukte dei å dyrke havre året før dei hadde lin på stykket for å få mager nok jord. 5 kg B-gjødsel pr. 100 kvadrat-meter. Jorda skal ikkje kalkast. Eitt mål gjev omlag 60kg fiber. Åkeren må reinskast for hand. (Linuron er fint sprøytemiddel mot ugras) Lin trivst godt ved sjøen. I Sverige var det lintrygd, ikkje korn-eller potet-trygd. Linen i Norden er ikkje same slaget som den i Belgia/Nederland. Det er mykje feitt i nordisk lin. Derfor er han den blankaste "i væla". I Norge går det ca. 90 dagar frå såing til mogning, i Belgia/Nederland 120-130 dagar. Frøet ligg 2-3-cm nede i jorda. Grønfinken tek så-frøet opp av jorda.

Linen spirar etter 2-3 dagar. FOR tunn såing eller FOR god plass gjev 3 stikkar eller grov stilk. Båe delar er ubrukbart. Linbendel er vanleg ugras. Blomstrar etter 55-60 dagar; oftast blåe blomar, men også kvite eller rosa. Fullt flor om morgonen. Kronblada dett av ved middags-leite. (Blomen står berre EIN dag?) Sjølv-bestøving. Opptil 20 blomar pr.plante. Ferdig 30 dagar etter blomstring. Lin tålar ikkje frost. Lin SKAL vera rotjevna frå fyrste til siste stund.

Lin blir røytt -limstoff som råtnar - i stillestående eller varmt vatn på fabrikk.

Vass-røyting er bakterierøyting. Omlag 11 dagar i røyt-ver. Forferdeleg lukt!

Så blir linet turka, frøkaplane fjerna og linet blir bråka. Bråka er eit reidskap der ein kan sitja og arbeida. Ta til ved rotenden, dra til deg. Så blir linet skaka med skakebrett (skakestol) og skakekniv samstundes. (var festegave i Sverige). Det løner seg å gjera godt arbeid her. Lin er kjemisk svært reint.

Etter dette kan ein mykje med ei mykje (belagt med jern) for å fjerne flisene. U-nødvendig å myke dersom linet er hausta tidleg.

Hekla. MÅ stå fast. Hekla kan vera grov eller fin. Her blir linet kjemma.

Stry blir biprodukt. Strid-skjorte = stryskjorte.

Bruk S-spinning på lin for å få blank tråd. Max. 80 graders varme ved vask.

① Lokalt namn er skalda i skalsa.

Punkt om **LJA.**

Teknisk lengde 70-90 cm. Gulna lin er modent. Hauste tidleg nok!

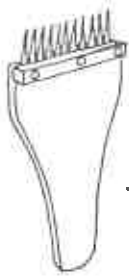
1. Rykk opp med rota. Slår ein med ljå, blir stilken open nede. Når det da skal røytast, vil røytinga vera ferdig mykje tidlegare nedst på stilken. Stilken må heller ikkje slåast, for da kan han og opna seg.
2. Stråbunten blir jamna, rotjamna.
3. Stråbuntane blir bundne og lagde på skrå over kvarandre.
4. Linen blir hesja og turka.
5. Frøa blir revne av med frø-repe, frøkam. (frøeping)
6. Linen blir røytt og deretter sett i kapell (kjegle)
7. Linen blir bråka, den indre stilken blir knekt.
8. Linen blir skaka, stalkerestane blir slegne ut av fiberen. skalda
9. Linen blir hekla.

Ranveig Blakkestad, Isivegen 47, 1300 Sandvika.

Kåre Frøier og Henryk Zienkiewicz: "Linboken" (Stockholm)

I Kortrijk i Nederland er det eit fint lin-museum.

(forelesingsnotat)

LINKKAM

ca. 50 cm. lang

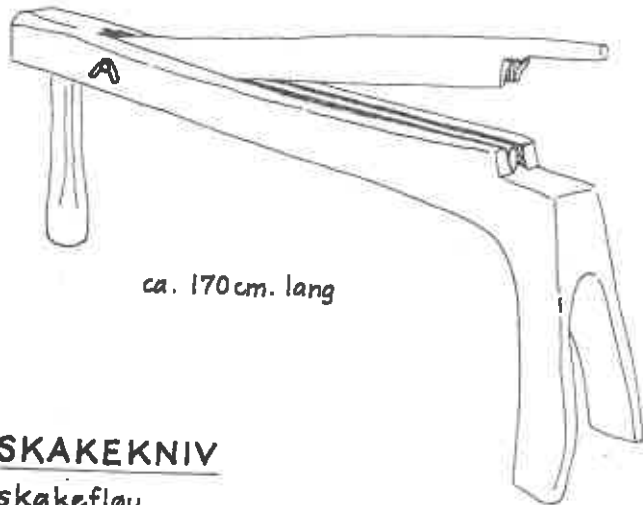
Linkkammen var ofte festet skrått mot låveveggen. Linstråene som har tørket på marken, blir trukket igjennom tindene, slik at frøhusene faller av. Disse blir siden tresket.

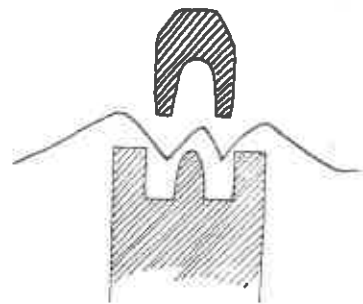
LINKKLUBBE

Linkklubben var brukt til å banke på linet etter at det var røtet og tørket, for å knuse de hårde, treaktige delene av stilken, (barken og veden). Basten gir tekstilfibrene. Klubben kjent i Trøndelag.

BRÅK, brota

ca. 170 cm. lang

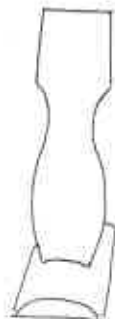
Samme funksjon hadde bråken. Den var helt av tre. Linet som var røtet og tørket, ble lagt over bråken mens håndtaket ble slått ned for å knuse de hårde, treaktige delene av stilken. Til hamp kunne "kjeften" være sagtaket. I Trøndelag liknet bråka mykja i formen (se s. 2)

SKAKEKNIV

skakefløy

SKAKESTOL

Skakekniven ble brukt etter bråkingen til å skave fra de knuste treaktige delene. Oftest brukt sammen med skakestolen, men stråene kunne også skakes over en mer tilfeldig skarp kant, en stolrygg f. eks.

NF

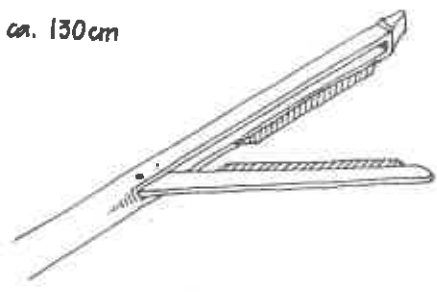
NF

ge, mark

kniver, knike

NF
figum

GARM
klammer
ca. 130cm

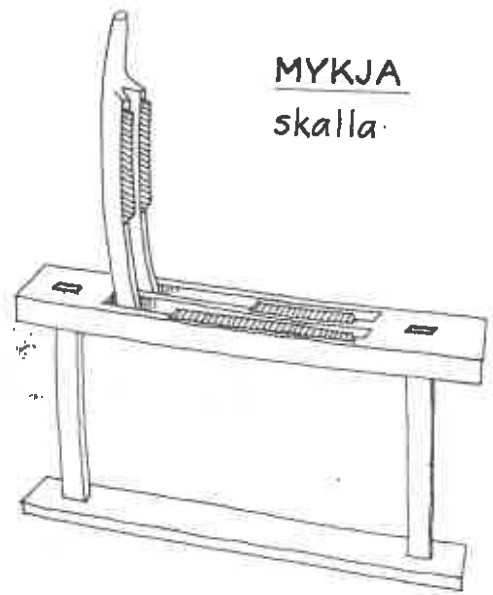

NF
Stigum

En liknende funksjon hadde garmen. Den har jernbeslått, bevegelig "kjeft", og de knuste treaktige delene av strået ble skavet vekk ved at stråene ble dradd igjennom den. Garmen er i Norge kjent i Trøndelag og Romsdal.

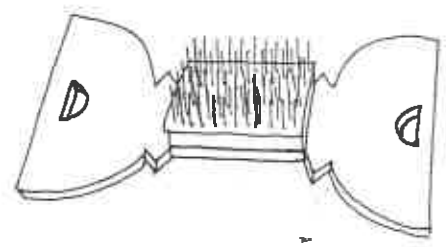
MYKJA
skalla

NF

Mykja var et tredje redskap til å skave vekk agner og ved med. Den liknet bråken men var mindre og hadde jernbeslag likesom garmen. Etter knusingen ble linet trukket mellom jernene i den lukkede "kjeften".

LINHEKLE
ca. 50-70cm

es
ike

Etter at linet var bråket og rensset med mykja, skakekniv eller garm, ble det trukket gjennom heklen. Her ble kortere, grovere fibre skilt ut, og basten spaltet.

Andre tekstilfibre som hamp og nesle ble behandlet på liknende måte.